

*Кройтор В. А.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ПРО ВИЗНАННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ

Анотація. Наукова стаття присвячена дослідженню актуального питання визначення предмета доказування в справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. В статті доведено, що позиція вчених, які розуміють предмет доказування в широкому значенні, є спірною. Виділення предметів доказування для учасників справи або включення до предмета доказування всіх обставин (фактів), які так чи інакше встановлюються при провадженні цивільної справи, є неправильним. В роботі підтримана позиція науковці (Я.М. Садикова та ін.) щодо можливості виділення визначення загального предмета доказування по конкретній категорії цивільних справ та конкретного предмета доказування залежно від обставин певної цивільної справи. Аналіз ст. ст. 290–292 ЦПК України дозволяє зробити висновок про можливість виділення наступного загального предмету доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави: 1) активи набуті після дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів»; 2) активи, набуті особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (перелік таких осіб зазначено у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»), та/або іншою фізичною чи юридичною особою, яка набула у власність такі активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або якщо особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тождісні за змістом здійсненню права розпорядження ними; 3) набуття активів на законній підставі; 4) різниця між вартістю таких активів і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом. У роботі зроблено висновок про те, що вже конкретний предмет доказування залежно від обставин певної цивільної справи.

Ключові слова: цивільний процес, цивільне судочинство, докази, засоби доказування, встановлення фактичних обставин справи, юридичний факт, предмет доказування, предмет доказування в справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, необґрунтовані активи.

Постановка проблеми. Здійснення правосуддя в цивільних справах полягає в застосуванні судом закону до встанов-

лених під час судового розгляду фактичних обставин справи. Правильний розгляд та вирішення цивільної справи означає: з'ясування фактичних обставин справи; правову кваліфікацію встановлених фактичних обставин справи; встановлення наявності чи відсутності юридичних фактів, тобто визначення норм права, які необхідно застосувати до даних правовідносин; висновок суду, тобто винесення законного й обґрунтованого судового рішення. Відповідно до ч. 1 ст. 81 ЦПК України, кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень. Таке доведення здійснюється виключно на підставі поданих до суду доказів, отриманих із відповідних засобів доказування, що виступають інструментом доказової діяльності учасників судового процесу. Відповідно до ч. 3 ст. 12 ЦПК України, кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи й на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, крім випадків, установлених цим Кодексом. Таке доведення здійснюється винятково на підставі поданих до суду доказів, отриманих з відповідних засобів доказування, що виступають визначеним ЦПК України інструментом доказової діяльності учасників справи.

Відповідна доказова діяльність (доказування) спрямовується на пізнання певних обставин, що підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню під час ухвалення судового рішення (ч. 2 ст. 77 ЦПК України). Практично предмет доказування – факти, які необхідно встановити для вирішення справи. Тлумачення вказаних статей дозволяє зробити висновок, що ЦПК України наголошує на необхідності встановлення в ході судового розгляду по кожній цивільній справі певних обставин – предмета доказування. Правильне визначення предмета доказування має велике значення для цивільного судочинства, забезпечує його законність, оперативність.

Вважаю, що у зв'язку зі значним суспільним резонансом кожної справи цієї категорії та складністю їх розгляду з точки зору судової практики важливим науковим дослідженням є саме визначення предмету доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

Аналіз наукових досліджень. Дослідження наукової літератури, присвяченої доказам та доказуванню у цивільних справах, свідчить, що загальним питанням визначення предмету доказування по цивільних справах присвячено низку наукових праць. Серед них заслуговують на увагу праці таких учених, як О.О. Грабовська [1], О.О. Коваленко [2], О.С. Погребняк [3], О.І. Сліпченко [4–6], Я.М. Садикова [7], Т.В. Степаненко [8],

Т.С. Супрун [9–11], В.І. Тертишніков [12], Р.В. Тертишніков [13], С.Я. Фурса [14–15], Т.В. Цюра [16], А.С. Штефан [17–18], О.О. Штефан [19–20], М.Й. Штефан [21], М.М. Ясинок [22] та ін. Ці вчені провели ґрунтовні наукові дослідження загальних проблем визначення сутності та змісту цієї категорії, її значення в механізмі доказової діяльності. Низку наукових розвідок цій тематиці присвятив і автор цієї наукової статті [23–25].

У вітчизняній науковій літературі проблема визнання необґрунтованими активів і стягнення їх у дохід держави досліджена у працях: І.В. Андронова [26], В.І. Бобрика [27–28], А.А. Вознюк [29], Я.В. Вороніжського [30–31], І.В. Гловюк [32], Н.Ю. Філатової [33], О.В. Кіріяк [34], Н.М. Навальнєвої [35] та ін. Водночас, незважаючи на науково-теоретичну цінність наукових висновків зазначених науковців, слід наголосити, що вони не повною мірою вирішують усі потреби сучасної теорії та практики у сфері проблеми визначення предмету доказування, особливо коли йдеться як про окремі категорії цивільних справ загалом, так і щодо справ про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави зокрема.

Метою статті є розгляд існуючих доктринальних підходів до визначення предмету доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави в цивільному судочинстві України.

Виклад основного матеріалу. Судовий розгляд, яким цивільна справа вирішується по суті, завершується ухваленням рішення суду іменем України. Рішення суду як найважливіший акт органу правосуддя покликане забезпечити захист гарантованих Конституцією України прав і свобод людини та здійснення проголошеного Основним Законом України принципу верховенства права. Згідно зі ст. 263 ЦПК України, судові рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права з дотриманням норм процесуального права. Обґрунтованим є рішення, ухвалене на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні. Водночас ЦПК України не надає переліку доказів, які мають бути зібрані й досліджені в певній категорії цивільних справ.

Здійснення правосуддя в цивільних справах полягає у застосуванні судом закону до встановлених під час судового розгляду фактичних обставин справи. Як зазначає Т.С. Супрун, правильний розгляд і вирішення цивільної справи означає: а) з'ясування фактичних обставин справи; б) правову кваліфікацію встановлених фактичних обставин справи; в) установлення наявності чи відсутності юридичних фактів, тобто визначення норм права, які необхідно застосувати до даних правовідносин; г) висновок суду, тобто винесення законного й обґрунтованого судового рішення [11, с. 190]. Нині чинний ЦПК України (в ред. 2017 р.) на законодавчому рівні дає визначення предмету доказування. Так, відповідно до ч. 2 ст. 77 ЦПК України, предметом доказування є обставини, що підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи та підлягають встановленню при ухваленні судового рішення. Законодавець, за певними винятками, повторив положення ч. 1 ст. 179 ЦПК України (2004 р.), в якій було зазначено, що предметом доказування під час судового розгляду є факти, які обґрунтовують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для вирішення справи

(причини пропуску строку позовної давності тощо) і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення.

У науці цивільного процесуального права предмет доказування розуміється у вузькому та широкому значенні. Учені, які дотримуються першої позиції (В.В. Комаров та ін.), вважають, що до предмета доказування входять лише ті факти, які мають матеріально-правове значення і необхідні для вирішення справи. В.В. Комаров зазначає: «Предмет доказування – коло фактів матеріально-правового значення, необхідних для вирішення справи по суті. Факти, які належать до предмета доказування, необхідно відрізнити від інших фактів, які встановлюються при розгляді справи, однак не пов'язані з правильним вирішенням питання про права і обов'язки сторін [36, с. 9].

Згідно з точкою зору вчених, які обстоюють позицію широкого розуміння предмету доказування (М.Й. Штефан, О.І. Сліпченко та ін.), ним є сукупність усіх фактів і обставин, що мають значення для правильного вирішення справи. Так, М.Й. Штефан вказує, що предмет доказування – це юридична категорія, на пізнання якої спрямована вся доказова діяльність суду та осіб, які беруть участь у справі. Предметом доказування виступають: обставини, на яких позивач обґрунтовує свої вимоги (підстава позову); обставини, на яких відповідач обґрунтовує свої заперечення (підстава заперечення); обставини, які мають значення для правильного вирішення справи [21, с. 271].

Вважаю, що позиція вчених, які розуміють предмет доказування в широкому значенні, є спірною. Виділення предметів доказування для учасників справи або включення до предмета доказування всіх обставин (фактів), які так чи інакше встановлюються при провадженні цивільної справи, є неправильним. Як зазначає В.В. Комаров, коло обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, або на які вказують інші особи, може бути різноманітним, а предмет доказування в конкретній справі цілком визначений. На його склад вказує норма матеріального права, що застосовується в конкретному випадку [37, с. 190].

Слід зазначити, що факти, які належать до предмета доказування, необхідно відрізнити від інших фактів, що встановлюються при розгляді справи, однак не пов'язані з правильним рішенням про права та обов'язки сторін. Факти матеріально-правового значення майже завжди входять до предмета доказування в будь-якій справі, без них не можна розглянути жоден спір по суті і застосувати норму права [38, с. 190]. Факти процесуального характеру, доказові факти й факти, що встановлюються для виконання виховних і попереджувальних завдань, не завжди підлягають обов'язковому встановленню у справі.

Таким чином, вважаю, що нині в ч. 2 ст. 77 ЦПК, яка вказує на те, що предметом доказування є обставини, що підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення, закладено вузький підхід до розуміння предмета доказування.

В юридичній літературі існує певний доробок щодо можливості виділення визначення загального предмету доказування по конкретній категорії цивільних справ та конкретного предмету доказування залежно від обставин певної цивільної справи. Так, Я.М. Садикова, досліджуючи питання визначення предмету доказування у справах про захист авторських та суміжних прав, доводить, що до визначення предмету доказування у справах про захист авторських та суміжних прав слід підходити з позицій

системного аналізу заходів цивільно-правового примусу. Визначені таким чином обставини є кістком предмета доказування у конкретній справі. Він має загальний характер і конкретизується, виходячи з інших обставин [39, с. 6].

Дискусія та подальші наукові дослідження з визначення загального предмета доказування по конкретній категорії цивільних справ та конкретного предмета доказування залежно від обставин певної цивільної справи, матимуть важливе значення як для правової науки, так і для практичних працівників, які застосовують норми права до конкретних обставин справи у своїй повсякденній діяльності [9, с. 87–88]. Можна виділити загальний предмет доказування по конкретній категорії цивільних справ і конкретний предмет доказування залежно від обставин певної цивільної справи. А вже встановлення конкретного предмета доказування залежить від обставин певної цивільної справи, яка розглядається та вирішується в суді. О.С. Погребняк слушно зазначає, що спеціальний предмет доказування доповнюється певними особливостями, визначеними в законодавстві [40, с. 10].

Вже зазначалось, що необхідний склад обставин предмета доказування визначається на підставі норм матеріального права, якими врегульовано спірні правовідносини. Особливістю нормативного регулювання порядку розгляду справ про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави є те, що на відміну від інших цивільних справ необхідний склад обставин предмета доказування визначається на підставі норм, які зазначені в ЦПК України (норм процесуального права).

Зазначене дало підстави зробити висновок В.І. Бобрику про те, що провадження у таких справах є першим видом у цивільному процесуальному законодавстві галузево-матеріальної диференціації справ позовного провадження цивільного судочинства за рахунок інтеграції у цивільне процесуальне законодавство норм процесуального характеру законодавства у сфері запобігання та протидії корупції. ЦПК України встановлює механізм позбавлення відповідача певного майна та його обернення у дохід держави, тобто йдеться про зміну виду власності (з приватної на державну) [27, с. 139, 140].

Як вірно відзначає Н.М. Навальнева, що однією з особливостей нормативного врегулювання визнання майна необґрунтованими активами та витребування є те, що у процесуальній (а не матеріально-правовій) нормі закріплена презумпція необґрунтованості активів [35, с.124]. Положення ЦПК встановлюють спеціальні правила розподілу тягаря доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. Закріплена презумпція необґрунтованості активів тісно пов'язана з зазначеним в ЦПК України предметом доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

Аналіз ст. ст. 290–292 ЦПК України дозволяє зробити висновок про можливість виділення наступного загального предмету доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави:

1) активи набуті після дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів»;

2) активи, набуті особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (перелік таких

осіб зазначено у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»), та/або іншою фізичною чи юридичною особою, яка набула у власність такі активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або якщо особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними;

3) набуття активів на законній підставі. При цьому слід погодитись з О.І. Антонюк, що де-факто йдеться про інше: суд у справах про визнання активів необґрунтованими не вирішує питання про визнання правочину недійсним. Авторка відзначає, що йдеться про законність походження коштів, хоча буквально у ст. 291 ЦПК України про це не зазначено, що не відповідає такому елементу верховенства права, як правова визначеність [41, с.42].

4) різниця між вартістю таких активів і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом.

Висновки. Аналіз чинного цивільного процесуального законодавства України, наукових висновків про зміст предмета доказування в цивільному судочинстві дозволяє вказати, що логічно вивіреною є висновок про те, що нині в ч. 2 ст. 77 ЦПК закладено вузький підхід до розуміння предмета доказування, що більшою мірою відповідає потребам судової практики.

Вважаю, що предмет доказування як категорію доказового права не можна розглядати абстрактно стосовно всього цивільного судочинства. Обсяг обставин, який підлягає доказуванню в кожному виді цивільного судочинства, по кожній категорії цивільних справ, принципово відрізняються. Так, наприклад, предмет доказування у справах окремого провадження визначається метою звернення заявника до суду за захистом.

Крім того, в цивільному судочинстві слід виділяти загальний предмет доказування по конкретній категорії цивільних справ і конкретний предмет доказування залежно від обставин певної цивільної справи. А вже встановлення конкретного предмета доказування залежить від обставин певної цивільної справи, яка розглядається та вирішується в суді.

Аналіз ст. ст. 290–292 ЦПК України дозволяє зробити висновок про можливість виділення наступного загального предмету доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави:

1) активи набуті після дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів»;

2) активи, набуті особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (перелік таких осіб зазначено у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»), та/або іншою фізичною чи юридичною особою, яка набула у власність такі активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або якщо особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними;

- 3) набуття активів на законній підставі;
- 4) різниця між вартістю таких активів і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом.

Література:

1. Грабовська О.О. Зміст предмета доказування у цивільному судочинстві. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2015. № 6. С. 38–41.
2. Коваленко О.О. Зміст предмета доказування у цивільному судочинстві (цивільному процесі). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2018. Вип. 3. Том 1. С. 8–102.
3. Погребняк С.П., Кройтор В.А. Судовий захист законних інтересів фізичних осіб при примусовому наданні медичної допомоги : монографія. Харків : НікаНова, 2012. 278 с.
4. Сліпченко О.І. Докази та доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2010. 22 с.
5. Сліпченко О.І. Докази та доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2010. 22 с.
6. Сліпченко О.І., Кройтор В.А. Докази та доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : монографія. Київ : Паливода А.В., 2012. 244 с.
7. Цивільний процес : навч. посіб. / В.А. Кройтор, Я.М. Садикова ; МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Суми, 2020. 372 с.
8. Цивільний процес : навч. посіб. / О.Г. Бортнік, О.Л. Зайцев, В.А. Кройтор та ін. ; за заг. ред. проф. В.А. Кройтора ; МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 336 с.
9. Супрун Т.С. Докази та доказування у справах про встановлення та оспорування батьківства (материнства) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2017. 236 с.
10. Супрун Т.С. Докази та доказування у справах про встановлення та оспорування батьківства (материнства) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2017. 18 с.
11. Супрун Т.С. Поняття предмета доказування у цивільному судочинстві. *Форум права*. 2016. № 5. С. 190–198. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_5_33.pdf
12. Тертишніков В.І. Цивільний процес України : наук.-практ. посіб. 5-те вид., доп. і перероб. Харків : Юрайт, 2013. 424 с.
13. Тертишніков Р.В. Доказування і докази в судочинстві України : наук.-практ. посіб. Харків : ФІНН, 2009. 88 с.
14. Фурса С.Я. Окреме провадження в цивільному процесі України : навч. посіб. Київ : Поліграфічний центр КНУ, 1999. 309 с.
15. Фурса С.Я., Цюра Т.В. Докази і доказування у цивільному процесі : наук.-практ. посіб. Київ : Вид. Фурса С.Я.; КНТ, 2005. 256 с. (Серія: Процесуальні науки).
16. Цюра Т. Загальні проблеми діяльності суду при дослідженні та оцінці доказів. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 11. С. 49–52.
17. Штефан А.С. Вчення про механізм доказування в цивільному судочинстві : монографія / НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ. Київ : Інтерсервіс, 2018. 392 с.
18. Штефан А.С. Механізм доказування: теорія і практика у цивільному судочинстві : монографія / НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ. Київ : Інтерсервіс, 2021. 444 с.
19. Штефан О.О. Цивільне процесуальне право України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 368 с.
20. Штефан О.О. Цивільний процесуальний захист суб'єктивного авторського права: теорія, законодавство, судова практика : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. 544 с.
21. Штефан М.Й. Цивільний процес : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ІнЮре, 2001. 694 с.
22. Цивільний процес : підручник / за заг. ред. д.ю.н., доц. М.М. Ясинка. Київ : Алерта, 2014. 744 с.
23. Кройтор В.А. Поняття доказів та засобів доказування в сучасному цивільному процесуальному праві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 113–117.
24. Кройтор В.А. Проблеми визначення предмета доказування в сучасному цивільному судочинстві України. *Право і суспільство*. 2023. № 1. С. 68–76.
25. Кройтор В.А., Сліпченко О.І. Розподіл обов'язків з доказування у справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди. *Порівняльно-аналітичне правознавство*. 2023. № 1. С. 171–179.
26. Андронов І.В. Розподіл тягаря доказування у цивільних справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. *Цивільне судочинство у світлі судової реформи в Україні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. ім. Ю.С. Червоного (Одеса, 13 груд. 2019 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н.Ю. Голубевої. Одеса : Фенікс, 2019. С. 13–16.
27. Бобрик В.І. Провадження в справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування як вид галузево-матеріальної диференціації справ позовного провадження цивільного процесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. Вип. 1 Т. 1. С. 139–142.
28. Бобрик В.І. Матеріальна диференціація цивільного судочинства: провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2015. Вип. 2. С. 15–19.
29. Чернявський С.С., Вознюк А.А. Зарубіжний досвід правової протидії незаконному збагаченню. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. № 17(1). С. 79–89.
30. Вороніжський Я.В. Зарубіжний досвід визнання необґрунтованими активів і їх стягнення у дохід держави. *Часопис цивілістики*. Вип. 44. С. 32–37.
31. Вороніжський Я.В. Актуальні питання інституту визнання необґрунтованими активів. *Київський часопис права*. 2021. № 4. С. 94–102.
32. Гловюк І.В. Позовне провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування і «кримінальна спеціальна конфіскація»: питання кореляції. *Реформування цивільного процесуального права в умовах інтеграційних процесів в Україні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. ім. Ю.С. Червоного (м. Одеса, 16 листопада 2018 р.) / за заг. ред. Н.Ю. Голубевої. Одеса : Фенікс, 2018. С. 79–89.
33. Філатов Н.Ю. Новели законодавства України щодо конфіскації майна: порівняльно-правовий аналіз. *Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 94-й річниці з дня народження доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента АН УРСР В.П. Маслова*. Харків : Право, 2016. С. 233–237.
34. Кіряк О.В. Провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні* : матеріали Міжнар. наук. конф. (Чернівці, 26–27 жовтня 2017 р.). Чернівці : Технодрук, 2017. С. 431–433.
35. Навальнева Н.М. Підстави та порядок визнання майна необґрунтованими активами та його витребування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 4. С. 121–125. URL: http://www.pap.in.ua/4_2018/32.pdf (дата звернення 25.07.2023).
36. Комаров В.В. Доказування та докази в цивільному судочинстві : курс лекцій. Харків : Укр. юрид. акад., 1991. 36 с.
37. Цивільне процесуальне право України : підруч. для студ. юрид. спец. вищих закладів освіти / В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, Є.Г. Пушкар та ін. ; Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого. Акад. правових наук України ; за ред. В.В. Комарова. Харків : Право, 1999. 592 с.

38. Цивільний процес України : академічний курс / за ред. С.Я. Фурси. Київ : КНТ, 2009. 848 с.
39. Садикова Я.М. Предмет доказування у справах про захист авторських та суміжних прав : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2014. 20 с.
40. Погребняк О.С. Судовий захист законних інтересів фізичних осіб при примусовому наданні медичної допомоги в примусовому порядку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2011. 20 с.
41. Антонюк О.І. Проблемні питання визнання активів необґрунтованими та їх витребування. *Запобігання та протидія корупції в Україні* : матеріали круглого столу (Вінниця, 8 червня 2018 р.) Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. С. 39–41.

Kroitor V. Problems of determining the fact in proof in cases of recognizing inconsistent assets and their collection into government revenue

Summary. The scientific article is focused on studying the topical issue of determining the fact in proof in cases of recognizing inconsistent assets and their collection into government revenue. The author of the article has proved that the point of view of scholars who understand the fact in proof in a broad sense is controversial. It is wrong to single out the facts in proof for the participants in the case or to include all the circumstances (facts) that are established in one way or another during civil case proceedings into the fact in proof. Currently, the author of the paper supports the point of view of scholars (Ya.M. Sadykova and others) regarding the possibility of distinguishing the definition of the general fact in proof within a specific category of civil cases and the specific fact in proof depending on the circumstances of a certain civil case. Analysis of the Articles 290–292 of the Civil

Procedural Code of Ukraine allows to make a conclusion about the possibility of distinguishing the following general fact in proof in cases of recognizing inconsistent assets and their collection into government revenue: 1) assets acquired after the date of entry into force of the Law of Ukraine “On Amending Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Confiscation of Illegal Assets of Persons Authorized to Perform the Functions of the State or Local Self-Government and Punishment for the Acquisition of Such Assets”; 2) assets acquired by a person authorized to perform the functions of the state or local self-government (the list of such persons is specified in paragraph 1, Part 1 of the Art. 3 of the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption”) and/or another individual or legal entity who acquired such assets on behalf of a person authorized to perform the functions of the state or local self-government, or if the person authorized to perform the functions of the state or local self-government can directly or indirectly perform actions with respect to such assets that are identical in content to exercising the right to dispose them; 3) acquisition of assets on a legal basis; 4) the difference between the value of such assets and the legal income of a person authorized to perform the functions of the state or local self-government is five hundred or more times greater than the subsistence minimum for able-bodied persons, established by law on the date of entry into force of the mentioned Law. The author of the paper has concluded that the specific fact in proof depends on the circumstances of a certain civil case.

Key words: civil procedure, civil proceedings, evidence, means of proving, establishing the factual circumstances of the case, legal fact, fact in proof, fact in proof in cases of recognizing inconsistent assets and their collection into government revenue, inconsistent assets.